

Tone Smolej

UDK 821.163.6.09 Cigler J.

Filozofska fakulteta v Ljubljani

»Razgleduj se po velikem mestu, katerega nisi še nikdar videl ...«

Podoba Francije pri Janezu Ciglerju

0 Uvod

Raziskovalci Ciglerjevega življenja so že zelo zgodaj poudarjali pisateljevo naklonjenost do francoskega jezika in kulture. Znano je namreč, da se je šolal na ljubljanskem liceju v času Ilirskih provinc, njegov profesor pa je bil Parižan Jean Chaurag. Ker je bil leta 1814, ko je končal bogoslovje, še premlad za duhovniško službo, so Ciglerja poslali za domačega učitelja v graščino na Jablanici, kjer je gospoda Lazarini govorila samo francosko in spodbudila tudi bodočega duhovnika, da se je popolnoma izuril v tem jeziku (Vrhovnik, 1892: 8). Cigler je v kasnejših letih kot občasen prevajalec pomagal nekaterim francoskim popotnikom, ki so zašli na Kranjsko (Vrhovnik, 1892: 19). Francoski jezik je torej govoril tekoče. Vemo tudi, da je imel »lepo zbirko francoskih besednih iger« (Vrhovnik, 1891: 17); kot dijak francoskih šol je najbrž dobro poznal zlasti klasicistično dramatiko (Corneille, Racine) ter moraliste (Bossuet). Pomemben pa je tudi podatek, da je Cigler potoval v Francijo (Vrhovnik, 1892: 20), vendar ni znano, ne kdaj ne kam.

1 Toulon in njegovi prebivalci

1.1 Mesto in običaji

Eno prvih mest, ki se poleg Pariza omenja v slovenski književnosti, je pristaniško mesto Toulon,¹ od koder je doma Teodor Eskeles,² ki devetnajstletnega Janeza Svetina povabi k sebi. Svetin vabilo sprejme, saj bi rad videl deželo, kjer je domnevno pokopan njegov oče. Takšne so njegove prve besede, ko stopi na tamkajšnje kopno: »Glejte, tukaj je zemlja, v kateri počivajo kosti mojega očeta, ali pa, če so še živi, Bog zna, v katerem kotu tiče in kako se jim godi.«³ Cigler je z opisom mesta dokaj skromen. Toulon označuje kot »lepo, veliko francosko mesto« (SN: 103), hkrati pa z opisi Eskelesovih kupčij nakazuje, da gre za mesto, kjer je trgovanje v razcvetu.

Danes je težko pojasniti vzroke, zakaj se je Cigler med vsemi francoskimi pristaniškimi mesti odločil prav za Toulon. Izbral je namreč najpomembnejše francosko vojaško pristanišče, kjer je v

¹ Raziskavo zgodovine mesta Toulon je avtorju omogočila štipendija Filozofske fakultete Université Toulon — Var maja 2000.

² Izvora priimka ne moremo iskati v Franciji, saj ga je Cigler povzel po dunajskem bankirju Eskelesu, ki je imel v lasti ljubljansko cukrarno (Kolarič, 1936: 153).

³ Janez Cigler (1974). Sreča v nesreči ali popisovanje čudne zgodbe dveh dvojčkov. Besedilo po prvem natisu in Kolaričevi izdaji priredil Matjaž Kmecl. Ljubljana: Mladinska knjiga, Knjižnica Kondor 141, 55. Odslej citirano s kratico SN in številko strani.

eni od bitk leta 1793 zablestel mladi Bonaparte. Ladjevje, ki ga je pet let kasneje napolil v Egipt, je izplulo prav iz tega пристanišča. Omenjeni podatki najbrž Ciglerju niso bili neznan, hkrati pa je povsem mogoče, da je med svojim potovanjem po Franciji bival tudi v Toulonu.

Nekoliko bolj natančno kot samo pristanišče pa je Cigler opisal nedeljske običaje na francoskem jugu:

Na Francoskem so imeli navado in je še sedaj, da imajo o praznikih očitne igre: kegljanje, jezdarjenje, plesanje in druge norčije, kjer je zraven vselej tudi muzika in pijača. K tem norčijam so tovariši Svetina velikokrat vabili in priganjali, ker so mu rekli: »Ves teden si beliš glavo s težkimi računi in se trudiš, zakaj bi ne šel z nami v nedeljo in se malo razjasnil in razveselil.« Svetin vendar nikoli ni hotel iti, ampak jim je rekel: »Ni mi potreba, razveselim se najbolj, kadar sam doma ostanem in kaj pridnega berem. Tudi me ne veseli hoditi k takim igračam, kjer se nič prida ne vidi in ne sliši.« (SN: 58–59)

Vsako nedeljo je namreč Svetin zahajal dopoldne in popoldne k maši, potem pa je doma prebiral »svete in druge dobre bukve« (SN: 58), s čimer se je prikupil zakoncema Eskeles ter njuni hčeri Kristini, »zakaj vsi trije so bili pobožni in bogaboječi kristjani« (SN: 59). Kot je razvidno iz zgodovine Toulona, je v tem času dejansko prevladovala bolj sredinska politična opcija, vendar se je večina prebivalstva tudi v porevolucionarnih časih udeleževala ljudskih pobožnosti (Agulhon, 1980: 218, 222). Napoleonova politika je sekularizirala družbo in religioznost odstranila iz osrednja javnega življenja. O tem je sicer Cigler pisal dvanajst let kasneje v spisu, v katerem govori o reformah francoskih oblasti v Ilirskih provincah:

Še hujši je žalilo Kranjce, kér so bili od nekda radi bogoslužni, de so Francozje skorej vse zapovedane praznike overgli in jih v delavnike spremenili. Samo Sveti dan, vnebohod J. K. in Velki šmarn so ostali. Praznik s. rešnjiga telesa so Kranjci posebno pogrešali, kér so bili navajeni tisti praznik vsako léto z čistiljivimi procesijami obhajati, — bil je takrat deloven dan.⁴

S tem se odstira tudi Ciglerjeva ideologija. Medtem ko so Kranjci vendar ohranili svoj bogoslužni značaj, pa so se Francozi povsem spridili. Namesto da bi se posvečali Bogu, so ob nedeljah le pijančevali. Takšna je torej podoba Francozov — z izjemo družine Eskeles — pri Ciglerju, kamor sodi tudi Ludvik Bodin.

1.1.1 Bodin

Bodin, ki ga je Eskeles namenil svoji hčerki za moža, je — kot pravi Cigler — mlademu Svetinu Kajn:

V srcu ga je čez vse sovražil, rad bi ga bil v žlici vode utopil, ko bi bilo mogoče; vendar se mu je k videzu po hinavsko prijaznega kazal, skrivaj pa vedno iskal, da bi ga zlepa od hiše spravil, toda ni bilo mogoče. (SN: 59)

Ker se je bal, da ga bo Svetin izpodrinil pri gospodarju in zlasti pri njegovi hčerki, ga je začel obrekovati, češ da je hudoben hinavec. Ko takšne besede niso zalegle pri Eskelesu, se je lotil še njegove soproge Helene, ki jo je prestrašil, češ da je hčerka zaradi Svetina v nevarnosti. Pomirila jo je lahko le sama Kristina, ki pa je nakazala svoj odpor do Bodina:

Rada sem imela Ludvika in grozno sem bila vesela, ker ste mi dovolili, se z njim zaročiti, kadar bom hotela. Zdaj pa vam naravnost povem, da ga nočem iz dveh vzrokov: Prvič zato, ker ga

⁴ Višnjagorski (= Janez Cigler): Ozir na pretečene čase na Kranjskim. Kmetijske in rokodelske novice 6/47 (22. listopad 1848), 197.

nikoli ne vidim moliti; kjer molitve ni, ni sreče, ne bo blagoslova božjega. Drugič ga nočem zato, ker ima nevoščljivo in grozno sovražno srce. (SN: 61)

Svetin, ki veliko moli in je ponižen, bi bil veliko bolj sprejemljiv, če le ne bi bil tujec in če zaroka z njim ne bi pri Bodinu rodila še večje jeze. Kristina je potemtakem vpeta v trikotnik, ki ga sama ne more razrešiti. Gre torej za razkol med tujim (alteriteto) in domačim (identiteto). Ne more sprejeti Svetina, ker je tujec, čeravno je veren, ter zavrača nevernega Bodina, sicer domačina.

Čeprav Bodin v znamenje sprave Svetina poljubi — Cigler doda, da gre za Judeževu poljubovanje (SN: 63) —, pa svojemu sodelavcu pripravi past: ukrade gospodarjeve cekine ter jih skrivaj položil v Svetinovo skrinjo.⁵ Ob tem je potrebno nameniti nekaj besed zlasti priimku zlobnega francoskega junaka Bodina. Imagologija se namreč ukvarja tudi z onomastiko, zlasti s tujimi imeni v domačem besedilu (Pageaux, 1994: 65). Ena od možnih hipotez bi bila, da je Cigler ime prevzel po renesančnem filozofu Jeanu Bodinu (1530–1596), ki je ustvaril znamenito delo *Šest knjig o državi* (*Les six Livres de la République*), v katerem je opisal tudi ritual ustoličenja koroških vojvod.⁶ Čeravno se je Bodin ukvarjal tudi z demonomanijo⁷ in najbrž prezgodaj zagovarjal versko strpnost, pa je težko verjeti, da bi Cigler zlobneža — gre za njegov psihološko najbolj dovršen lik — poimenoval z imenom humanista, ki je med prvimi v Franciji omenjal slovenščino.

Druga predpostavka je, da je na svojih potovanjih spoznal kakega Bodina.⁸

1.1.2 Toulonski zapor in sodišča

Vrnimo se k Svetinu, ki ga zapro v ječo: »Več ko pol leta je Svetin zdihoval v temni ječi, obložen s težkim železjem, na rokah in nogah vklenjen« (SN: 64).« Zanimivo, da je podoba Toulona v zavesti francoske književnosti velikokrat povezana prav z zaporom. Nekaj desetletij poprej je z verigo okoli vratu tjakaj prispel tudi jetnik, ki je kmalu postal številka 24601. Njegovo pravo ime pa je bilo Jean Valjean. Junak Hugojevih *Nesrečnikov* (*Les Misérables*, 1862) je bil obsojen, ker je razbil šipo in ukradel hleb kruha. Vendar pa je moral Valjean kazni odslužiti na galeji. Mestne kaznilnice s prisilnim delom se niso obnesle, saj so ogražale javno varnost, zato so v osemnajstem stoletju večino zapornikov premestili v pristaniška mesta, kjer so zapornike strpali na galeje (Devèze, 1965: 117). V Toulonu je bilo vsaj 2000 zapornikov (Vovelle, Crook, 1980: 145). Tako kot strogi Valjeanovi sodniki tudi Svetinovi ne poznajo nikakršne milosti. Zanimivo je, da Cigler opisuje, kako so v Franciji vse sodne obravnave javne, kar omogoča pripovedovalcu vpogled v Svetinov zagovor:

Gospodje, sodite me, kakor hočete, nedolžen sem; cekine ste res v moji skrinji našli, kako pa so noter prišli, ne morem vedeti; zvedelo se bo gotovo, če prej ne, na sodni dan. (SN: 64)

Po osmih mesecih sodišče razglasi sodbo pred občinstvom, kar omogoča sočutje z junakom:

⁵ Omenjeni motiv je Cigler najbrž prevzel iz povesti *Nedolžnost* preganjana in poveljučana (Das Blumenkörbchen) Christofa Schmida (Kos, 1981: 245).

⁶ Bodinovo (1961: 129) besedilo navajamo v celoti: »Nič pa ni primerljivo s formo na Koroškem, kjer je še dandanes mogoče videti marmorni kamen v bližini mesta Šentvid na trati, kamor se napoti kmet, ki mu ta dolžnost pripada z nasledstvenimi pravicami. V desnici drži črno kravo, v levici pa suho kljuse, ljudstvo pa stoji okoli. Tisti, ki naj bi postal vojvoda, stopa s številnimi gospodi, oblečenimi v rdeče, ter prapori v redu. Le vojvoda je oblečen kot ubog pastir s pastirsko palico. Tisti, ki sedi na kamnu, zavpije v slovanščini: »Kdo je ta, ki hodi tako hrabro?« Ljudstvo pa odgovarja, da je njihov vladar. Tisti pa vpraša, če je sodnik in če si prizadeva za blaginjo dežele. Je svobodnjak, vreden časti, izpolnjevalec verskih zapovedi? Odgovorijo, da je in da bo. Nato da kmet vojvodi majhno zaušnico, sam pa je razrešen javne službe. Vojvoda stopi na kamen, povzdigne meč ter obljubi ljudstvu, da bo pravičen. V teh oblačilih gre k maši, nato pa prevzame vojvodsko oblačila. Potem se vrne na kamen, kjer sprejema poklone ter prisega zvestobe.«

⁷ R. Léon Wagner (1948). *Le vocabulaire magique de Jean Bodin dans la Démonomanie des sorcières*. Bibliothèque d'humanisme et renaissance 10, 94–123.

⁸ Na straneh telefonskega imenika za Toulon (*L'Annuaire Le Var*, 2000) je najti šest oseb s priimkom Bodin.

Janez Svetin je zavoljo velike tatvine in nezvestobe obsojen k smrti, da mu bo s sekiro glava odsekana. Zavoljo njegove nevhvaležnosti pa, ker je tatvino storil svojemu gospodarju in svojemu dobrotniku, in zavoljo trdovratnosti, ker svoje pregrehe noče obstati in priznati, mu bo prej odsekana desna roka, potem šele glava. (SN: 65)

Na Svetinovo srečo Bodin kasneje v deliriju prizna njegovo nedolžnost, pred sodiščem pa svojo krivdo. Po sodbi sodišča tudi njemu odsekajo najprej roko in šele nato glavo. Fran Levstik, ki je bil sicer Ciglerju v svojem spisu *Sreča v nesreči* iz leta 1858 zelo naklonjen, je menil, da je Bodin prehudo kaznovan in da je takšna kazen neverjetna.⁹ Vendar je imel Levstik le deloma prav. Bodin dejansko po *Kazenskem zakoniku (Code pénal)* iz časov Ilirskih provinc ne bi bil obsojen na smrt, saj ni dvignil orožja proti Franciji in njenem vladarju, vendar pa je bilo sekanje rok pred obglavljanjem predvideno za posebno grozovitega morilca:

*Storilec, obsojen na smrt zaradi očetomora, bo odpeljan na kraj usmrtilve v sami srajci, bosonog, glava pa bo pokrita s črno tančico. Izpostavljen bo na morišču, medtem pa bo rabelj prebral odlok o obsodbi. Odsekana mu bo desna pest, nato pa bo takoj usmrčen.*¹⁰

Sodniki poudarjajo, da je Bodin okradel svojega dobrotnika in spravil v nesrečo svojega bližnjega, kar pomeni, da je storil v Ciglerjevih očeh simbolični očetomor ali vsaj bratomor. V tej luči je kazen bolj razumljiva.

Leto dni kasneje se Svetin poroči s Kristino, na svoji poroki pa spozna svojega očeta Franceta. Francija torej ni dežela, kjer ležijo očetove kosti, ampak kraj, kjer oče prepozna sina. Vendar pa je bila očetova pot trpka.

2 Besançon

Ujetega Franceta Svetina, ki se je boril v avstrijski brambovski enoti, namreč Francozi deportirajo v Francijo:

*Gnali so jih do mesta Besanсона [sic!]; tam so jim dali prostost, da so šli delat, kar bi kateri znal in kjer bi delo dobil. Ljudje, mestni in kmečki, so vse brambovce pobrali in jim še radi dobro plačevali, zato ker je takrat moških po Francoskem grozno manjkalo. Hude in dolge vojske so jih silno in veliko požrle.*¹¹ (SN: 73)

Najbrž ni naključje, da se je francoska vojska ustavila prav v Besançonu, ki je slovel po svojem vojaštvu in po znameniti Vaubanovi utrdbi. Takšni so bili vtisi mladega Julieta Sorela, ko je v romanu *Rdeče in črno (Le Rouge et Le Noir, 1830)* prvič stopal proti mestu:

Slednjič je na daljnem hribu zagledal črno zidovje: bila je besançonska trdnjava. »Kako vse drugače bi bilo,« je vzdihnil, »če bi prihajal v to slavno vojno mesto, da bi bil tu poročnik v kakem polku in bi imel nalogo braniti mesto!«¹²

Namesto da bi mladi Sorel vstopil v vojaško šolo na hišni številki 4 ulice Mégevand, pa vstopi skozi vrata številke 20, kjer je semenišče. Na isti ulici se torej srečuje rdeče (vojaštvo) in črno

⁹ Fran Levstik (1956). *Sreča v nesreči* ali popisovanje čudne zgodbe dveh dvojčkov. Zbrano delo 6. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 19.

¹⁰ *Code pénal* (1810). Paris: Imprimerie Impériale, 13.

¹¹ Svetinovo vojaško usodo je verjetno prevzel po življenjski zgodbi Andreja Pajka, ki je bil tudi v Besançonu (Kolarič, 1936: 154).

¹² Stendhal (1986). *Rdeče in črno*. Prevedel Fran Šturm. Ljubljana: Cankarjeva založba, 247.

(duhovščina). Sicer pa Stendhal, ki menda v svojem življenju nikoli ni bival v Besançonu, označuje mesto za »eno najprijaznejših v Franciji; v njem živi tudi polno plemenitih in duhovitih ljudi (247).«¹³ Na enega takšnih pa je naletel tudi Svetin: Francoz mu je ponudil delo v svoji suknariji.

3 Podoba francoske armade

Vso pozornost je potrebno nameniti tudi podobi francoske vojske, v katero so vključeni Ciglerjevi junaki. Franceta Svetina med bivanjem v Besançonu vključijo v redno francosko vojsko:

Še tisti mesec, ko so Svetina vzeli v vojake, je moral iti z drugimi vred na Španjolsko in se je moral tam vojskovati z ljudmi, katerih nikoli ni poznal, in za take, ki mu nič mar niso bili. Zato je vedno natihoma zdihoval in Boga prosil za srečo, da bi ostal pri življenju in da ga v tuji deželi ne bi ubili. (SN: 74)

Svetin je vstopil v vojno, ki je zaradi okrutnosti spremenila francosko podobo o Španiji. Francoze je namreč presenetil odpor španske gverile. Udeleženci vojne so slikali španske borce kot patriotične in verske fanatike, ki jim srca vžigajo pridige duhovščine, zato imajo v eni roki križ, v drugi pa bodalo (Hoffmann, 1961: 19). Nasilnost španske gverile je očitna, ko Svetina v naslednjem Ciglerjevem opisu preseneti generala in njegovega služabnika:

General je jezdil predaleč od svoje straže in se preveč ločil od svojih ljudi. Ravno se je že mislil vrniti, kar planejo izza bližnjega grma štirje Španjolci, obstopijo generala s služabnikom vred in obmejo vanj puške. General izdere meč in se hoče braniti, pa ni mogoče. Nato zasuce konja in ga spodbode, da bi Španjole podrl in oddirjal. Tudi Svetinu reče tako storiti, pa eden Španjolov je z bajonetom dregnil konja v trebuh, da so mu čreva ven šinila. Konj pade z generalom, oditi ni več mogoče. (SN: 75)

Španska vojska obsodi generala na smrt, vendar mu Svetin pomaga na prostost, za kar ga je povišal sam cesar Napoleon in ga — kot pravi Cigler — postavil za »konjika častnega reda« (SN: 80), kar pomeni, da je postal chevalier de la Légion d'honneur (vitez Legije časti).¹⁴

Medtem ko se je France Svetin bojeval za cesarja v Španiji, pa se je drugi Ilirijan Karel Gap v francoski vojski bil z Rusi. Tako kot je Svetin v pomoč francoskemu generalu, tudi Gap svojemu francoskemu sovojaku Bazilu Hudonu pomaga z znanjem slovanskih jezikov.

Iz navedenega sledi, da se Cigler osredotoča pri opisih napoleonskih pohodov zlasti na francoske poražence, hkrati pa spremlja usodo vojnih ujetnikov, ki se le stežka vračajo domov, čeravno jih vselej spremlja »sreča v nesreči.« Podobna načela je Cigler izpovedal tudi v svoji pozni povesti *Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov*, v kateri slovenski vojak Andrej takole pouči svojega generala:

Vedite, naša vojska je izgubljena; zvedel sem za gotovo od takih, ki so pribežali iz Moskve. Rusi so veliko mesto Moskvo požgali; naši vojaki nimajo ne jesti, ne strehe, Rusi pa jih v tej hudi zimi neusmiljeno pobijajo in lovijo. Vse se pomika nazaj proti nemškim deželam. Rusi pritiskajo za

¹³ Vsi francoski pisatelji pa Besançonu in Besançončanom niso bili tako naklonjeni. Balzac jih je v romanu *Albert Savarus* takole opisal: »V Besançonu so upravitelji, nameščenci in vojaki, torej vsi tisti, ki jih vlada, Pariz, pošilja, da tu zasedejo nek položaj, imenovani z izrazom kolonija. Kolonija je torej nevtralnino in edino območje — kot v cerkvi —, kjer se lahko srečujeta plemenita in meščanska družba Besançon. Na tem območju se zaradi ene besede, pogleda ali geste začne sovraštva med hišami, plemenitimi in meščanskimi damami, ki trajajo do smrti in povečujejo nepremostljiv prepad, ločujoč dve družbi.« *La Comédie humaine I.* (1951). Paris: Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade, 758–759.

¹⁴ Red je, kot je znano, ustanovil Bonaparte leta 1802, ko je bil še prvi konzul, da bi se oddolžil za zasluge na civilnem in vojaškem področju. Prvi Slovenec, ki je že leta 1810 dobil legijo časti, je bil škof Anton Kavčič (Švajncer, 1994: 85). V dvajsetem stoletju pa so jo dobili zlasti Moliérov prevajalci: Friderik Juvančič, Oton Župančič in Josip Vidmar.

*našimi in jih podijo neusmiljeno. Naš cesar Napoleon je zapustil svoje vojščake v največji nadlogi in največji stiski in jo pobrisal na Francosko.*¹⁵

4 Pariz

V *Deteljici* pa je Cigler svojega junaka Andreja končno poslal tudi v francosko prestolnico Pariz. Andrej namreč reši življenje generalu in ga pripelje v njegov rojstni kraj. General ga poprosi, da bi tudi med okrevanjem ostal njegov strežaj, hkrati pa poskrbi za izkoristek Svetinovega prostega časa:

Ljubi moj Andrej, pojdi zdaj malo gledat po mestu Parizu; da se pa ne izgubiš, dali ti bodo moj oče svojega hlapca s seboj. [...] Razgleduj se po velikem mestu, katerega nisi še nikdar videl; ne bo ti žal; videl boš marsikatero reči, kakršnih v drugih mestih ni videti. Hodi brez skrbi, hlapec naj te spremlja, kamorkoli hočeš iti, da le zvečer prideš domov. (D: 11)

Cigler pa takole strne Andrejeve pariške vtise:

Ne moreš si misliti veselja, kakor ga je imel Andrej zdaj, ko je smel ogledovati mesto Pariz, in pa še hišnega hlapca je imel za spremljevalca. Ves popoldan je Andrej hodil po mestu iz ulice v ulico. Čudil se je, videč toliko in takih reči, kakršnih prej še nikdar videl ni. Ves truden pride zvečer domov ter lepo zahvali svojega gospoda, da mu je dovolil toliko lepega videti. (D: 11)

Žal v Ciglerjevih delih natančnejših opisov še ni najti, tako da si lahko le predstavljamo znamenitosti, ki si jih je ogledal. Najbrž pa v omenjenem odlomku že zaznavamo prvine pariškega flaneurstva, ki ga je kasneje opisoval Walter Benjamin. Veliko bolj natančno pa je Cigler opisal razmere v Boulonjskem gozdu, kamor gresta — kar je glede na povojno opustošenje parka dokaj nenavadno — kasneje z generalom jahat:

Naenkrat, ko se nista nadejala, priteče velik volk, od psov gnan, in plane čez cesto ravno pred generalovim konjem. Konj se ustraši volka, skoči vstran proti jarku, zadnje noge mu spodrsnejo in konj in jezdec ležita v precej globokem jarku, pa k nesreči tako, da je konj ležal vrh jezdeca. (D: 13)

Volkovi v bližini ali celo v Parizu so bili znan pojav, saj jih omenja že *Dnevnik pariškega meščana* (*Journal d'un bourgeois de Paris*) za leto 1421.¹⁶ Strah pred volkom pa v devetnajstem stoletju najbrž ni bil nič manjši kot v srednjem veku.

5 Zaključek

Francija — opazovana dežela — je torej v Ciglerjevem proznem opusu opisana tako negativno kot pozitivno. Pripovedovalec občuduje pariške znamenitosti, hkrati pa opozarja na upad morale v porevolucionarni sekularizirani družbi, zato se povsem strinja s strogostjo tamkajšnjih sodišč.

¹⁵ Janez Cigler (1911). *Deteljica* ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov. Celovec: Družba sv. Mohorja, 8. Odslej citirano s kratico D in številko strani.

¹⁶ *Journal d'un bourgeois de Paris* (1990). Paris: Librairie Générale Française, Le livre de poche 4522, 170.

Literatura

Agulhon, Maurice (1980). *Les débuts difficiles de l'époque contemporaine (1815–51)*. Maurice Agulhon (ur.): Histoire de Toulon, Toulouse: Privat, 211–239.

Bodin, Jean (1961). *Les six Livres de la République*. Faksimiledruck der Ausgabe Paris 1583. Aalen: Scientia.

Devèze, Michel (1965). *Cayenne: déportés et bagnards*. Paris: Julliard.

Hoffmann, Léon-François (1961). *Romantique Espagne. L'image de l'Espagne en France entre 1800 et 1850*. Princeton: Princeton UP, Paris: PUF.

Kmecl, Matjaž (1974). *Ciglerjeva sreča v nesreči*. V: Cigler: Sreča v nesreči. Ljubljana: Mladinska knjiga, Knjižnica Kondor, 141, 91–114.

Kolarič, Rudolf (1936). *Opombe*. V: Janez Cigler: Sreča v nesreči. Celje: Družba sv. Mohorja, 148–156.

Kos, Janko (1981). *Začetki slovenske pripovedne proze in evropska tradicija*. Slavistična revija 29, 233–257.

Pageaux, Daniele - Henri (1994). *Images*. Pageaux: La littérature générale et comparée. Paris: Armand Colin, 59–76.

Pogačnik, Jože (1984). *Prva slovenska povest*. V: Janez Cigler: Sreča v nesreči. Ljubljana: Mladinska knjiga, Hram, 179–218.

Švanjcer, Janez J. (1994). *Odlikovanja*. V: Enciklopedija Slovenije 8. Ljubljana: Mladinska knjiga, 85–88.

Vovelle, Michel; Crook, Malcolm (1980). *De la peste à l'ère des lumières*. Maurice Agulhon (ur.): Histoire de Toulon. Toulouse: Privat, 113–164.

Vrhovnik, Ivan (1892). *Janez Cigler, slovenski pisatelj*. Ljubljana: Družba sv. Cirila in Metoda.

2 Število iztočnic in njihova besednoprstnost

Summary of the article content, including the title 'FRANCE IN JANEZ CIGLER'S TEXTS' and the author 'L. ŠTAMBERG'. The text discusses the author's approach to analyzing the number of sources and their semantic richness in Cigler's works.

Literatura
 Agulhon, Maurice (1980). Les débuts difficiles de l'époque contemporaine (1815-21). Maurice Agulhon (ur.): Histoire de Toulouse, Toulouse: Privat, 211-239.
 Bodin, Jean (1961). Les six livres de la République. Faksimiledruck der Ausgabe Paris 1583. Paris: Les Éditions de la République.
 Dvořák, Štěpán (1963). Cestování Štěpána Dvořáka v letech 1845-1846. Praha: Osvětový ústav.
 Holmann, Léon-François (1981). Romanique espagnol. L'image de l'Espagne en France après 1800 et 1850. Princeton: Princeton UP, Paris: PUR.
 Koc Janko (1981). Začeli slovenske pripovedne proze in evropske tradicije. Slovenska revija 59, 323-327.
 Pagan, Daniel - Henri (1994). Images. France: La Littérature générale et comparée. Paris: Armand Colin, 28-30.
 Vrhovnik, Ivan (1982). Slovenski pisatelji. Ljubljana: Družba za slovensko literaturo in študije, 11-12.
 Vrhovnik, Ivan (1982). Slovenski pisatelji. Ljubljana: Družba za slovensko literaturo in študije, 11-12.

Nesrečni, ki se niso nadejali, pričeče velik volk, od pasu gnan, in pluje čez cesto ravno pred generakom konjen. Konj se vtrasi volka: skoki varan proti jarku, zoderje noge mu spodnesjo in konj in jezdec letita v precej globokem jarku, po k nesreči tako, da je konj letel vli padeca.
 (D: 13)

Volkov v bližini ali celo v Parizu so bili znani pojav, saj jih omenja že ajenka Dnevnik pariskega meščana (Journal d'un bourgeois de Paris) za leto 1421.¹⁶ Strah pred volkom pa v devetnajstem stoletju najbrž ni bil nič manjši kot v srednjem veku.

Zaključek

Tone Smolej UDK 821.163.6.09 Cigler J.

SUMMARY

»LOOK AROUND THE BIG CITY YOU HAVE NEVER SEEN ...« IMAGES OF FRANCE IN JANEZ CIGLER'S TEXTS

In Janez Cigler's story *Sreča v nesreči* France features as a goddess country, in which the main character, a Slovene man, simply has to preserve his Christian belief to survive the many dangers threatening him in the unfamiliar environment. While Cigler disapproved of the secularisation of French society, he was fascinated by some French cities. In his story *Deteljica* the main character thus spends a considerable amount of time strolling around Paris and admiring its sights. Both stories also portray the French army in its ignominious defeat.

Journal d'un bourgeois de Paris (1990). Paris: Librairie Générale Française. Le livre de poche 4522, 178.